

ΠΕΔΙΟ ΟΡΙΣΜΟΥ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗΣ

Το Πεδίο Ορισμού (Π.Ο) μιας συνάρτησης, είναι το υποσύνολο (μικρότερο σύνολο) των R (πραγματικών αριθμών), από το οποίο παίρνει τιμές η ανεξάρτητη μεταβλητή x και μέσω του τύπου f της συνάρτησης απεικονίζεται στη μεταβλητή y ή $f(x)$.

Η συνάρτηση λοιπόν, σαν μια καλή ... «προξενήτρα» ζευγαρώνει αριθμούς.

Π ρ ο σ ο χ ή!!!!!!!!!!!!!!

Κάθε «νύφη» σε έναν και μόνο έναν «γαμπρό»!!!!!!!!!!!!!!

Η «ίδια νύφη» σε δύο γαμπρούς δεν προξενεύεται!!!!!!!!!!!!!!

Όταν λοιπόν, μας δίνουν τον τύπο μιας συνάρτησης (την μηχανή), οφείλουμε να ξέρουμε με ποιούς αριθμούς μπορεί να «δουλέψει» χωρίς να «χαλάσει».

Δεν δίνουμε στη συνάρτηση να «παντρέψει» αριθμούς, χωρίς να γνωρίζουμε αν επιτρέπεται αυτός ο «γάμος».

Παράδειγμα

Η συνάρτηση με τύπο $(y=)f(x)= 2x$, παίρνει τον αριθμό x και τον «ζευγαρώνει», τον απεικονίζει στον διπλάσιό του.

Έτσι, λοιπόν, δημιουργεί ζεύγη αριθμών όπως:

Για $x=1$ $f(1)=2 \cdot 1=2$ δηλαδή το ζευγάρι $(1,2)$

Για $x=3$ $f(3)=2 \cdot 3=6$ δηλαδή το ζευγάρι $(3,6)$

Για $x=-5$ $f(-5)=2 \cdot (-5)=-10$ δηλαδή το ζευγάρι $(-5,-10)$

Η συγκεκριμένη συνάρτηση **ΔΕΝ ΘΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙ ΚΑΝΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑ** να απεικονίσει οποιονδήποτε αριθμό στο διπλάσιό του.

ΟΛΕΣ ΟΙ ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ **ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ** ΤΟ x ΣΕ ΠΑΡΟΝΟΜΑΣΤΗ ή ΣΕ ΥΠΟΡΡΙΖΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΗΣ ΡΙΖΑΣ, ΕΧΟΥΝ ΠΕΔΙΟ ΟΡΙΣΜΟΥ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ $\mathbb{R}$.

Αυτές οι συναρτήσεις (μαζί και άλλες που θα συναντήσουμε σε άλλες τάξεις) ανήκουν σε μία κατηγορία συναρτήσεων και ονομάζονται:

Π Ο Λ Υ Ω Ν Υ Μ Ι Κ Ε Σ .

Παραδείγματα Πολυωνυμικών Συναρτήσεων:

$$1) f(x) = x$$

$$2) y = 2x + 4$$

$$3) g(x) = x^2 - 8$$

$$4) h(x) = -3x^4 + 1$$

$$5) y = \frac{3}{4}x - \sqrt{5}$$

Οι παραπάνω συναρτήσεις έχουν Πεδίο Ορισμού όλο το σύνολο των Πραγματικών Αριθμών $\mathbb{R}$. Γιατί, για κάθε τιμή της μεταβλητής x , υπάρχει μία και μία τιμή y , $f(x)$, $g(x)$, $h(x)$.

B

ΡΗΤΕΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙΣ

ΠΡΟΣΟΧΗ!!!!!!

Υπάρχουν συναρτήσεις που ορισμένη/ες τιμές του x δεν μπορούν να την/τις απεικονίσουν σε κάποια τιμή y .

Δηλαδή, «Η μηχανή της συνάρτησης δεν θα δουλέψει»!!!!!!!!!!!!!!

Ας δούμε την συνάρτηση

$$g(x) = \frac{2x-3}{x}$$

Για $x=1$ $g(1)=-1$ δηλαδή το ζευγάρι $(1,-1)$

Για $x=3$ $g(3)=1$ δηλαδή το ζευγάρι $(3,1)$

Για $x=-5$ $g(-5) = \frac{13}{5}$ δηλαδή το ζευγάρι $(-5, \frac{13}{5})$

Όμως, αν ο x πάρει την τιμή 0, παρατηρούμε ότι η συνάρτηση δεν μπορεί να δώσει αποτέλεσμα γιατί:

Ο παρονομαστής ενός κλάσματος ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΑΡΕΙ ΤΗΝ ΤΙΜΗ 0!!!!

➤ ΠΩΣ ΒΡΙΣΚΟΥΜΕ ΤΟ Π.Ο. ΜΙΑΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΤΗΝ
ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ Χ ΣΤΟΝ ΠΑΡΟΝΟΜΑΣΤΗ (ΡΗΤΗ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ)

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ Ο ΠΑΡΟΝΟΜΑΣΤΗΣ ΝΑ ΙΣΟΥΤΑΙ ΜΕ 0.

Όταν ο τύπος της συνάρτησης έχει την μεταβλητή x στον παρονομαστή, τότε:

Λύνουμε την εξίσωση του παρονομαστή και την ρίζα της την
εξαιρούμε από το σύνολο των Πραγματικών αριθμών $\mathbb{R}$.

$$f(x) = \frac{3x-4}{5x-1}$$

Πρέπει ο παρονομαστής $5x-1 \neq 0$.

$$\text{Λύνουμε την εξίσωση } 5x-1=0 \Leftrightarrow 5x=1 \Leftrightarrow \frac{5x}{5} = \frac{1}{5} \Leftrightarrow x = \frac{1}{5}$$

την τιμή αυτή δηλ. $x = \frac{1}{5}$ την εξαιρώ από το $\mathbb{R}$.

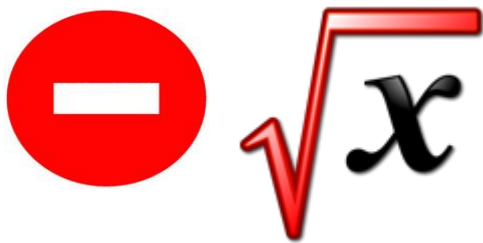
Επομένως:

$$\text{Το Π.Ο} = \mathbb{R} - \left(\frac{1}{5}\right)$$

Γ

ΟΤΑΝ Ο x ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΕ ΥΠΟΡΡΙΖΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΗΣ ΡΙΖΑΣ

- ΠΩΣ ΒΡΙΣΚΟΥΜΕ ΤΟ Π.Ο ΜΙΑΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΤΗΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ x ΣΤΟ ΥΠΟΡΡΙΖΟ.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ΜΙΑ ΥΠΟΡΡΙΖΗ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΗ !!!!!!!!!!!

Όταν ο τύπος της συνάρτησης έχει την μεταβλητή x ως υπόρριζη ποσότητα μιας τετραγωνικής ρίζας, τότε:

Απαιτούμε η υπόρριζη ποσότητα να είναι ΘΕΤΙΚΗ (≥ 0)

και λύνουμε την αντίστοιχη ανίσωση.

Παράδειγμα

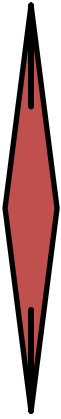
$$f(x) = 5x - \sqrt{2x - 3}$$

Πρέπει: $2x - 3 \geq 0 \Leftrightarrow 2x \geq 3 \Leftrightarrow x \geq \frac{3}{2}$.

Με τιμές μεγαλύτερες ή ίσες του $\frac{3}{2}$ η ποσότητα $2x - 3$ είναι πάντα θετική (ή μηδέν), άρα ορίζεται/υπάρχει η τετραγωνική ρίζα. Επομένως:

Το Π.Ο = $[\frac{3}{2}, \infty)$, δηλαδή το διάστημα $[\frac{3}{2}, \infty)$

ΠΡΟΣΟΧΗ!!!!

Όταν ο τύπος της συνάρτησης έχει την μεταβλητή x :

- ως υπόρριζη ποσότητα μιας τετραγωνικής ρίζας και
- η ρίζα αυτή βρίσκεται σε παρονομαστή

τότε:

Απαιτούμε η υπόρριζη ποσότητα να είναι ΓΝΗΣΙΑ ΘΕΤΙΚΗ (> 0) και λύνουμε την αντίστοιχη ανίσωση.

Παράδειγμα

$$f(x) = \frac{1}{\sqrt{2x-3}}$$

Πρέπει:

$$2x-3 > 0 \Leftrightarrow 2x > 3 \Leftrightarrow x > \frac{3}{2}$$

Το x λοιπόν, πρέπει να παίρνει τιμές ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ του $\frac{3}{2}$!

Δεν πρέπει να γίνει ΙΣΟ με $\frac{3}{2}$ όπως στο προηγούμενο παράδειγμα, γιατί θα μηδενιστεί ο παρονομαστής!!!!!!!!!!!!

Επομένως:

$$\text{Το Π.Ο} = \left(\frac{3}{2}, \infty\right), \text{ δηλαδή το διάστημα } \left(\frac{3}{2}, \infty\right)$$